

Výroční zpráva o implementaci Operačního programu Životní prostředí 2014 - 2020 za rok 2020

SHRNUTÍ PRO VEŘEJNOST

(čl. 50 odst. 9 nařízení (EU) č. 1303/2013)

V roce 2020 proběhla **vnitřní realokace finančních prostředků**, a to ze Specifického cíle 4.2 “Posílit biodiverzitu” do Specifického cíle 4.1 “Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území” ve výši 0,3 mld. Kč (11,8 mil. EUR) prostředků EU, ze Specifického cíle 4.4 “Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech” do Specifického cíle 4.3 “Posílit přirozené funkce krajiny” ve výši 0,9 mld. Kč (35,58 mil. EUR) prostředků EU, ze Specifického cíle 3.5 “Snížit environmentální rizika a rozvíjet systémy jejich řízení” do Specifického cíle 4.3 “Posílit přirozené funkce krajiny” ve výši 0,2 mld. Kč (7,4 mil. EUR) prostředků EU, ze Specifického cíle 5.3 “Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí” do Specifického cíle 4.3 “Posílit přirozené funkce krajiny” ve výši 0,8 mld. Kč (29,61 mil. EUR) prostředků EU a ze Specifického cíle 5.3 “Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí” do Specifického cíle 5.2 “Dosáhnout vysokého energetického standardu nových veřejných budov” ve výši 54 mil. Kč (2 mil. EUR) prostředků EU. Alokace Prioritní osy 3 zaměřené na odpady, ekologické zátěže a rizika tedy byla snížena o 7,4 mil. EUR na 451 419 995 EUR prostředků EU, alokace Prioritní osy 4 zaměřené na ochranu a péči o přírodu a krajinu byla naopak navýšena o 37,01 mil. EUR na 388 745 069 EUR prostředků EU a alokace Prioritní osy 5 zaměřené na energetické úspory byla snížena o 29,61 mil. EUR na 519 703 541 EUR prostředků EU. Celková alokace programu se v roce 2020 nezměnila.

Od počátku programového období do konce roku 2020 bylo v OPŽP vyhlášeno celkem 155 výzev s alokací přes 4,5 mld. EUR celkových způsobilých výdajů (CZV), což odpovídá cca 138 % alokace programu v CZV. V rámci uvedených výzev bylo podáno 14 082 žádostí o podporu ve výši cca 6 mld. EUR CZV (za rok 2020 se jedná o nárůst o více než 2 770 žádostí o podporu ve výši cca 0,9 mld. EUR CZV). Žadatelé dosud podali nejvíce žádostí o podporu v rámci výzvy č. 41 vyhlášené pro Prioritní osu 3 – Specifický cíl 3.2 “Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů”, a to 900 žádostí ve výši cca 0,16 mld. EUR CZV. Bližší informace o jednotlivých výzvách včetně jejich úspěšnosti jsou uvedeny v příloze č. 1 výroční zprávy o implementaci OPŽP za rok 2020.

Nejvíce žádostí o podporu, a to 3 234, bylo od začátku programového období předloženo do Specifického cíle 5.1 “Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie”, přičemž v tomto Specifickém cíli bylo také zažádáno o největší finanční objem ve výši 1,3 mld. EUR CZV, tj. 21,78 % objemu všech podaných žádostí o podporu. Největšího pokroku od začátku programového období dosáhla Prioritní osa 5 zaměřená na energetické úspory, kde byly zaregistrovány žádosti o podporu na 238 % alokace této Prioritní osy (tj. ve výši 1,5 mld. EUR CZV) a byly vydány právní akty (Rozhodnutí o poskytnutí dotace) ve výši 0,8 mld. EUR CZV, tj. na 132 % alokace Prioritní osy. Nejmenšího pokroku v rámci Prioritních os 1 – 5 od začátku programového období bylo sice dosaženo v Prioritní ose 4 zaměřené na ochranu a péči o přírodu a krajinu, kde byly do konce roku 2020 zaregistrovány žádosti o podporu ve výši 0,7 mld. EUR CZV, tj. 148 % alokace této Prioritní osy, a právní akty vydány ve výši 0,4 mld. EUR CZV, tj. 82,61 % alokace Prioritní osy, avšak i implementace této Prioritní osy je velmi pozitivní. Na nižší % hodnoty Prioritní osy 4 oproti

ostatním prioritním osám měly mj. vliv i realokace ze Specifického cíle 3.5 “Snížit environmentální rizika a rozvíjet systémy jejich řízení” a Specifického cíle 5.3 “Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí” do této Prioritní osy v září 2020. Pokud však porovnáme pokrok v právních aktech (Rozhodnutích o poskytnutí dotace) vydaných pouze v roce 2020, zjistíme, že největšího pokroku dosáhla Prioritní osa 5 zaměřená na energetické úspory, v rámci níž byly jen v roce 2020 vydány právní akty na téměř 49 % alokace, tj. ve výši 0,3 mld. EUR CZV (dále následovaly Prioritní osa 3 se 40,5 % a Prioritní osa 4 s 38 % alokace).

Řídicí orgán ke dni 31. 12. 2020 **schválil** 9 326 žádostí o podporu (nárůst za rok 2020 o více než 2 720 žádostí) v celkovém finančním objemu 3,7 mld. EUR CZV. Dalších 125 žádostí o podporu ve výši 145 mil. EUR CZV tvořilo zásobník projektů, tj. náhradní projekty.

Od začátku program. období byl **vydán právní akt** (Rozhodnutí o poskytnutí dotace) u 9 122 projektů (nárůst za rok 2020 o 2 838 projektů) v celkovém objemu 3,5 mld. EUR CZV, přičemž v první polovině roku 2018 byla v rámci finančního nástroje Specifického cíle 3.5 vydána Registrace akce a rozhodnutí o poskytnutí dotace. Do konce roku 2020 tak bylo zaslavněno 106 % alokace programu (90,5 % EFRR a 109,5 % FS). CZV, které příjemci vykazali na Řídicí orgán prostřednictvím žádostí o platbu, pak činily cca 1,9 mld. EUR CZV (59,4 % alokace programu).

V rámci **Prioritní osy 1** zaměřené na zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní bylo od začátku programového období do 31. 12. 2020 zaregistrováno 2 118 žádostí o podporu v objemu 147 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2020 jich bylo Řídicím orgánem schváleno k financování 1 453. Celkově pak bylo zaslavněno 93 % alokace Prioritní osy. V roce 2020 pokračovala realizace schválených projektů. Z 1 443 projektů s právními akty probíhala či byla dokončena realizace u 82 % z nich.

V průběhu roku 2020 byl opět zaznamenán nedostatečný zájem ze strany žadatelů o projekty spadající do Specifického cíle 1.3 “Zajistit povodňovou ochranu intravilánu a hospodaření se srážkovými vodami”, přestože je patrné zlepšení. Průběžná 119. výzva vyhlášená v roce 2019 s přesahem do roku 2020 byla naplněna z 66 %. Dne 3. 2. 2020 byla vyhlášena průběžná 144. výzva s přesahem do roku 2021, kdy s ohledem na epidemiologickou situaci způsobenou šířením COVID-19, byl příjem žádostí prodloužen na začátek března 2021.

V **Prioritní ose 2** zaměřené na zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech bylo od začátku programového období do 31. 12. 2020 zaregistrováno 613 žádostí o podporu v objemu 184 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2020 jich bylo Řídicím orgánem schváleno k financování 318. Celkově pak bylo zaslavněno 105 % alokace Prioritní osy. V roce 2020 pokračovala realizace schválených projektů. Z 306 projektů s právními akty probíhala či byla dokončena realizace u 77 % z nich.

Hlavním problémem Prioritní osy 2 je nedostatek finančních prostředků pro podporu všech kvalitních projektů, zejména v rámci Specifického cíle 2.2 “Snížit emise stacionárních zdrojů podílejících se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek” a částečně také u Specifického cíle 2.4 “Snížit emise stacionárních zdrojů podílejících se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek v uhelných regionech”, což vedlo k vytvoření zásobníků projektů, resp. náhradních projektů. Díky úsporám a odstoupení projektů a také za účelem plnění usnesení vlády č. 815/2020 ohledně zázávkování programů do konce roku 2020 bylo přistoupeno k podpoře dalších projektů ze zásobníku ve výši více než 70,9 mil. EUR CZV.

V **Prioritní ose 3** zaměřené na odpady, ekologické zátěže a rizika bylo od začátku programového období do 31. 12. 2020 zaregistrováno 4 727 žádostí o podporu v objemu 199 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2020 jich bylo Řídicím orgánem schváleno k financování 3 026 (bez

finančních nástrojů). Celkově pak bylo zasmluvněno 120 % alokace Prioritní osy. V roce 2020 pokračovala realizace schválených projektů. Z 2 994 projektů s právními akty probíhala či byla dokončena realizace u 65 % z nich.

V rámci 122. výzvy došlo ke zlepšení stavu ohledně nízkého zájmu v podporované aktivitě 3.1.2 zaměřené na předcházení vzniku průmyslových odpadů. Čerpání alokace na SC 3.1 "Prevence vzniku odpadů" však nadále převážně pokrývá zájem v podporované aktivitě 3.1.1 zaměřené na předcházení vzniku komunálních odpadů (kompostéry, re-use centra). Pro aktivitu 3.1.1 "Předcházení vzniku komunálních odpadů" byla vyhlášena výzva na podporu potravinových bank.

V **Prioritní ose 4** zaměřené na ochranu a péči o přírodu a krajinu bylo od začátku programového období do 31. 12. 2020 zaregistrováno 3 243 žádostí o podporu v objemu 148 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2020 jich bylo Řídicím orgánem schváleno k financování 1 999. Celkově pak bylo zasmluvněno 82,6 % alokace Prioritní osy. V roce 2020 pokračovala realizace schválených projektů. Z 1 967 projektů s právními akty probíhala či byla dokončena realizace u 58 % z nich.

V roce 2020 byl opět zaznamenán ze strany žadatelů zvýšený zájem v rámci Prioritní osy 4 o Specifické cíle 4.1 "Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území" a 4.3 "Posílit přirozené funkce krajiny", kdy vyhlášená alokace byla několikanásobně překročena počtem podaných žádostí. Současně byly podpořeny všechny kladně vyhodnocené projekty z předchozích výzev. S ohledem na dlouhodobě nízký zájem ze strany žadatelů ve Specifickém cíli 4.2 "Posílit biodiverzitu" a Specifickém cíli 4.4 "Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech" a nedostatečnou alokaci pro podporu projektů zejména ve Specifickém cíli 4.3 "Posílit přirozené funkce krajiny", přistoupil Řídicí orgán k realokacím v rámci jednotlivých specifických cílů Prioritní osy 4 a dále i k realokaci z Prioritní osy 3 a Prioritní osy 5 do Specifického cíle 4.3, tak aby alokace v Prioritní ose 4 byly vyvážené a odpovídaly absorpční kapacitě. Ke konci roku 2020 u posledních avizovaných výzev ve Specifických cílech 4.2 a 4.4 (výzva č. 139 a 141) bylo zaznamenáno překročení alokace výzev i v těchto oblastech.

V **Prioritní ose 5** zaměřené na energetické úspory bylo od začátku programového období do 31. 12. 2020 zaregistrováno 3 313 žádostí o podporu v objemu 238 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2020 jich bylo Řídicím orgánem schváleno k financování 2 468. Celkově bylo zasmluvněno 132 % alokace Prioritní osy. Pokračovala realizace schválených projektů. Z 2 350 projektů s právním aktem probíhala či byla dokončena realizace u 66 %.

Ve Specifickém cíli 5.3 zaměřeném na snížení energetické náročnosti a zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí dochází v rámci poslední výzvy k pomalému naplňování, výzva se nicméně uzavírá až 31. 5. 2021. Důvodem je zejména omezený okruh žadatelů (OSS, SPO a VVI) a financování z EFRR, kde nelze financovat projekty na území hl. m. Prahy. S ohledem na pomalejší čerpání byla v srpnu 2020 schválena Monitorovacím výborem realokace prostředků, díky které došlo ke snížení výše alokace tohoto Specifického cíle a přesunu prostředků do Specifického cíle 4.3 "Posílit přirozené funkce krajiny", který má výrazně vyšší absorpční kapacitu. Další zásadní změnou u Specifického cíle 5.3 bylo také navýšení míry dotace až na 100 %.

V oblasti **milníků a cílů** byly dosud pro implementaci programu stěžejní roky 2018 a 2019, jelikož v roce 2019 EK posuzovala, zda byly milníkové hodnoty stanovené pro rok 2018 splněny a zda může jednotlivým programům definitivně přiznat celou výši výkonnostní rezervy. Na přelomu července a srpna roku 2019 vydala EK Prováděcího rozhodnutí, ze kterého vyplynulo, že OPŽP 2014-2020 dosáhl svých milníků k roku 2018 a obhájil tak výkonnostní rezervu ve všech svých prioritních osách. V roce 2020 pak byla cca polovina cílů upravena, a to buď v návaznosti na finanční realokace nebo požadavek EK na úpravu cílových hodnot těch indikátorů, kde implementace postupuje lépe, než bylo plánováno. Ke splnění cílů programu bude docházet až v závěru implementace programu,

přičemž ke konci roku 2020 byl jako nevíce rizikový vyhodnocen cíl pro Prioritní osu 5 – cíl pro EFRR: “32701 – Snížení konečné spotřeby energie ve veřejných budovách”, jelikož pro splnění tohoto cíle nebyl do konce roku přijatý dostatečný počet projektů. K plnění cíle přispívá Specifický cíl 5.3 „Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí”, který byl do programu začleněn až v prosinci roku 2018, implementace tohoto Specifického cíle je tedy oproti ostatním opožděná. Vliv na pomalejší plnění cíle má i omezený okruh žadatelů (OSS, SPO a VVI) a financování z EFRR, kde nelze financovat projekty na území hl. m. Prahy. K uvedenému cíli však ještě přispívají projekty podané v rámci výzvy, která se plánuje pro příjem žádostí uzavřít až 31. 5. 2021. V současné době tedy nelze predikovat míru splnění uvedeného cíle.

Pravidlo N+3 pro rok 2020 bylo za OPŽP jako celek splněno. Limit pro splnění pravidla N+3 pro rok 2020 činil 1,0165 mld. EUR (tj. alokace do roku 2017 ponížená o předběžné platby do roku 2020), přičemž objem vyžádaných prostředků EU již v polovině února 2020 tento limit přesáhl o 149,1 mil. EUR. Do konce roku 2020 byly EK předloženy průběžné žádosti o platby ve výši cca 1,43 mld. EUR, čímž již bylo splněno i pravidlo pro rok 2021, jehož limit činí 1,312 mld. EUR.

Od roku 2017 je v rámci Specifického cíle 3.5 “Snížit environmentální rizika a rozvíjet systémy jejich řízení” spuštěn **finanční nástroj**, přičemž stále probíhá Výzva č. 1/2017 IFN pro příjem žádostí. K 31. 12. 2020 získalo rozhodnutí ministra o poskytnutí podpory 11 aktivních projektů (z toho 9 projektů má uzavřenou úvěrovou smlouvu) s celkovou podporou 284,2 mil. Kč (10,9 mil. EUR), z toho půjčka ze zdrojů EU činí 207,3 mil. Kč (8 mil. EUR) a dotace ze zdrojů SFŽP 76,9 mil. Kč (2,9 mil. EUR). V polovině roku 2020 bylo ještě vydáno rozhodnutí ministra o poskytnutí podpory na projekt “Čištění odpadních vod” s celkovou podporou 48,8 mil. Kč (1,9 mil. EUR), z toho půjčka ze zdrojů EU 36,6 mil. Kč (1,4 mil. EUR) a dotace ze zdrojů SFŽP 12,2 mil. Kč (0,5 mil. EUR), žadatel však projekt ještě v roce 2020 zrušil. Celkem bylo v rámci finančního nástroje konečným příjemcům dosud vyplaceno 216,8 mil. Kč (8,4 mil. EUR), z toho se 6,1 mil. Kč (0,2 mil. EUR) již do finančního nástroje vrátilo. Příjmy z úroků činí 0,1 mil. Kč. V roce 2020 také proběhl další vklad do finančního nástroje v celkové výši 20 mil. Kč z prostředků EFRR, které správce finančního nástroje doplnil o necelých 6,7 mil. Kč z vlastních zdrojů. Na konci roku 2020 poběhla i 3. tranše ve výši 70 mil. Kč z prostředků EFRR, které správce finančního nástroje doplnil o necelých 23,4 mil. Kč z vlastních zdrojů, tato tranše však byla administrativně dokončena až 6. 1. 2021. Celkem bylo do finančního nástroje k 6. 1. 2021 vloženo 280 mil. Kč (210 mil. Kč z EFRR a 70 mil. Kč ze SFŽP).

Primárním zdrojem informací pro potenciální žadatele a příjemce dotace (tj. hlavní cílovou skupinu komunikace OPŽP) byly webové stránky programu, Zelená linka 800 260 500 a časopis Priorita. Komunikace OPŽP v roce 2020 byla ovlivněna pandemií virové choroby covid-19. Vyhlášený nouzový stav v České republice v březnu a říjnu roku 2020 omezil především přímou komunikaci (semináře a exkurze na projekty byly pořádány v omezené míře, zrušeny byly Den Evropy a Den otevřených dveří ČHMÚ, do kterých se OPŽP zapojuje). V září 2020 se OPŽP nicméně zapojil do Dne otevřených dveří na projektu Vodní dům Hulice, příjemce dotace ČSOP Vlašim, který byl pořádán MMR - NOK a zaznamenal bohatou účast veřejnosti, především rodin s dětmi.